

HEMŞİRELERİN ARAŞTIRMALARA KATILMA DURUMLARI, ARAŞTIRMAYA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ VE BİLGİ GEREKİNİMLERİ

Doç. Dr. Oya Nuran EMİROĞLU*, Ar. Gör. Hayriye ÜNLÜ**,
Yrd. Doç. Dr. Füsün TERZİOĞLU***, Ar. Gör. Hülya BULUT**

ÖZET

AMAÇ: Bu çalışma, hemşirelerin araştırmaya ilişkin görüşleri, araştırmaya katılma durumları ve araştırmaya ilişkin bilgi gereksinimlerini saptamak amacıyla yapılmıştır. **ARAŞTIRMANIN TÜRÜ:** Tanımlayıcı araştırma türünde yapılmıştır.

VERİ TOPLAMA TARİHİ VE YÖNTEMİ: Ankara İli Belediye sınırları içinde yer alan hastanelerde çalışan 344 hemşireyi kapsayan bu çalışmada araştırmacılar tarafından hazırlanan soru kağıdı kullanılmış ve araştırmanın verileri 24 Mart- 25 Mayıs 2000 tarihleri arasında toplanmıştır. **BULGULAR:** Hemşirelerin %19.1 inin bilimsel yayın izlediği, %46.5 inin bilimsel toplantılara katıldığı %67.4 ünün çalıştığı alanda araştırma yapma isteği duyduğu belirlenmiştir. Hemşirelerin %75.1 inin araştırmalara katıldıkları ve araştırmalara katılan hemşirelerin %40.9 unun ise sadece veri toplama aşamasında yer aldıkları görülmüştür. Hemşirelerin %67.4 ünün bir araştırmayı tümüyle yürütemedikleri ve bu hemşirelerin %32 sinin bilgi yetersizliğini, %17.9 unun ise zaman yetersizliğini neden olarak ileri sürdükleri saptanmıştır. Hemşirelerin %62.8 inin araştırma yapmaya ve araştırma eğitimi alamaya istekli olduğu belirlenirken bilimsel yayın takibi ve bilimsel toplantılara katılmanın araştırma yapma ve eğitim isteme üzerinde olumlu etkisi saptanmıştır. **SONUÇ:** Bu çalışma, hemşirelerin araştırmalara katılma ve araştırma yapma konusunda yeterli düzeyde olmadıklarını, çalışma ortamının destekleyici hale getirilmesi yanında araştırma eğitimine gereksinim duyulduğunu ortaya koymaktadır.

Anahtar Sözcük: Araştırma, Hemşireler, Görüş, Katılma, Bilgi gereksinimi

NURSES' VIEWS ON THEIR RESEARCH ACTIVITIES AND THEIR VIEWS TOWARDS RESEARCH AND NURSES' NEEDS OF KNOWLEDGE

ABSTRACT

PURPOSE: The aim of this study was to describe nurses' views on their research activities and their views towards research and nurses' needs of knowledge. **TYPE OF STUDY:** This study was conducted as a descriptive research type.

DATA COLLECTION METHODS AND DATE: Data were collected between the dates of 24 March-25 May of the year 2000. This study was conducted on the 344 nurses who were working in the hospitals that include in the border of the city of Ankara Municipality and the data were collected using questionnaire that were prepared by the researchers.

FINDINGS: %19.1 of the nurses are reading scientific publication, %46.5 are participating in scientific meetings, %67.4 have an interest to participate in research activities in their work area, %75.1 are participating in the researches and %40.9 of them only participate in data collection process. It was learned that %67.4 of the nurses couldn't involve effectively in the research and %32 of them gave lack of knowledge and %17.9 gave lack of time as the reason for this. It was learned that %62.8 of the nurses are willing to do research and learn research methods and it was learned that reading scientific publications and participating in scientific meetings effects willingness to conduct research and need education in a positive way.

RESULTS: This study has showed that nurses are not in a sufficient level to conduct and participate in researches and there is a need for increasing the support in the workplace and also there is a need for the research training.

Key Words: Research, Nurses, View, Participate, Needs of knowledge.

GİRİŞ

Her meslek gurubunun amacı, en yüksek düzeyde etkin ve yararlı hizmet sunmaktır. Bu amaca erişilebilmesi için meslekler, kendi mes-

leki bilgi yapılarını ve mesleki uygulamalarını geliştiren bilimsel araştırmalara gereksinim duymaktadır. Hemşirelik alanında bu gereksinimin doğmasında, hemşireliğin diğer mesleklerden

* Hacettepe Üniversitesi, Hemşirelik Yüksekokulu, Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı

** Hacettepe Üniversitesi, Hemşirelik Yüksekokulu, Cerrahi Hemşireliği Anabilim Dalı

*** Hacettepe Üniversitesi, Hemşirelik Yüksekokulu, Doğum ve Kadın Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı

ayrı kendi bilgi yapısını oluşturarak değişim yapmasının zorunluluğu önemli bir etken olmaktadır.

Hemşirelik mesleğinin gelişmesinde önemli olan hemşirelik araştırmaları, bilimsel araştırma süreci doğrultusunda hemşirelik araştırma problemlerini ele almaktadır. Tüm gelişmiş ülkelerde, klinik uygulamaların, uygulamaların yönetiminin ve politik karar verme sürecinin araştırma sonuçlarına dayalı ve bilimsel gelişmeler ışığında yapılması kabul görmektedir. Hemşirelik araştırmalarının Florence Nightingale ile başladığı bilinmekle birlikte, hemşirelikte geleneksel yapının, hemşirelik uygulamalarında karar verme sürecinde hemşirelerin önceki deneyimlerine dayanan ya da öncekilerin istemine dayalı benzeri eylemlerle sürdürülme eğilimi gösterdiği bilinmektedir. Ancak, gelişen yeni eğilim ise araştırmalara dayalı hemşirelik uygulamalarının geliştirilmesi yönünde (Funk ve arkadaşları, 1991a, 1995a; Camiah, 1997) yoğunluk kazanmaktadır.

Hemşirelik uygulamalarının kanıta dayalı (araştırma sonuçlarına dayalı) uygulamalara dönüşmesi, hemşirenin rol ve sorumlulukları arasında, araştırmalara katılma ve araştırma sonuçlarının uygulamaya geçirilmesini kişisel bir seçimin ya da tercihin ötesinde mesleki bir sorumluluk olduğuna işaret etmektedir. Hemşirelik araştırmaları ile gelişen hemşirelik biliminde yeni teori ya da modellerin uygulamaya geçirilmesi ve bilimsel araştırmalar ile değerlendirilerek, hemşirelik uygulamalarının geliştirilmesi öngörülmektedir (Raudonis, Acton, 1997; Rosswurm, Larrabee, 1999, Upton, 1999, Sitzia, 2001).

Yirminci yüzyılın hemşireliğin saygın meslek olarak önemini ortaya koyma özelliği gösterdiği ve gelişmiş bir meslek olarak hemşireliğin sağlık politikalarında -karar vericileri etkileyerek- önemli katkılarının ortaya konduğu bilinmektedir. Bu mesleki gücü kazanmasında hemşirelik araştırmalarının rolü başka

bir deyişle kanıta dayalı/araştırma sonuçlarına dayalı önerilerin geliştirilmesi etkili olmuştur. Uluslararası hemşirelik Konseyi (ICN) de 1988 yılından 1993 yılına dek bir çok Ulusal Hemşirelik Dernekleri ile hemşirelikte araştırmanın geliştirilmesi, sonuçlarının hemşirelik uygulamalarında kullanılması ve araştırmaların yayınlanması konularına öncelik vererek üye ülkelerde hemşirelik araştırmalarının geliştirilmesinde destek olmuştur (Oguisso, 1994).

Ulusal ve uluslararası literatürde, hemşirelik araştırmaları yıllara paralel olarak hem niceliksel hem de niteliksel gelişme göstermektedir. Buna karşın halen hemşirelik araştırmalarına dayalı hemşirelik uygulamalarından söz edebilmek oldukça güçtür. Bu güçlüğü etkileyen faktörler yine yapılan hemşirelik araştırmaları ile ele alınmış ve engeller arasında bir çok hemşirenin, hemşirelik araştırmalarına ilişkin bilgisinin yeterli olmadığını bildirdiği saptanmıştır (Burrrows, McLeish, 1995; Rolfe, 1996; Dunn ve arkadaşları, 1998; Retsas, 2000).

Yapılan bir çok çalışmada, hemşirelik araştırmalarının uygulamaya geçirilmesinde hemşirenin araştırmaya verdiği değer, araştırma bilgi ve beceri düzeyleri ile ilişkili olduğunu ortaya koymuştur (Berggren, 1996; Hicks, 1996, Hundley ve arkadaşları 2000). Hemşirelerin araştırmanın önemi ve değerine ilişkin olumsuz algılamalarının da, hemşirelik uygulamalarının değişimine ve yeni uygulamalar karşı gösterdikleri direnç üzerinde etkili olduğu gibi araştırmalara katılmalarını, araştırma sonuçlarını kullanmalarında da önemli etki gösterdiği saptanmıştır (Veeramah, 1995; Camiah, 1997). Yapılan diğer çalışmalarda araştırmanın niteliğini ve anlamını değerlendirmede hemşirelerin kendilerini yeterli düzeyde görmediklerini ortaya koymaktadır (Stetler, DiMaggio, 1991; Funk ve arkadaşları 1995a).

Uzun yıllara dayalı olarak tartışılan hemşirenin araştırmacı rolü, belirli bir düzeyde araştırma eğitimi alan hemşirelerde beklenen görevler

arasında önemle ele alınmaktadır. Hemşirelerin araştırma yaparak bu süreçte aktif olarak yer almaları yanında araştırmaları okumaları, araştırmaları değerlendirerek ve araştırma sonuçlarını uygulamalarda kullanmaları beklenmektedir (Hinds, Gattuso, Morrell, 2000).

İngiltere’de yapılan bir çalışmada, hemşirelerin büyük çoğunluğunun, araştırmalara katıldıkları ancak çalışmalarını yayınlamakta araştırma bilgisinin yetersizliği, kendine güven eksikliği ve zaman yetersizliği nedeniyle gerçekleştiremedikleri bildirilmektedir (Hicks, 1993, 1995). Buna karşın Hicks’in yaptığı çalışmada, lisans düzeyindeki temel hemşirelik programında yer alan hemşirelik araştırma eğitimi üzerine ek olarak yürütülen araştırma eğitiminin, hemşirelerin araştırmaya katılımını ve yayın yapma aktivitesine olumlu etkisi gösterilmiştir (Hicks, 1995).

Hemşirelerin araştırma sürecinde yaşadığı güçlükler arasında yer alan bilgi yetersizliği, araştırma metodolojisine ilişkin eğitimin temel hemşirelik programlarında önemle ele alınmasını gerekli kılmaktadır (Akinsaya, 1994). Kuzey Amerika ülkelerinde, hemşirelik temel eğitimi olan, lisans düzeyi programlarında hemşirelik araştırma eğitiminin 1940’lı yıllardan bu yana önemle ele alındığı bilinmesine karşın bir çok Avrupa ülkesinde hemşirelik eğitiminin Üniversite düzeyinde eğitime dönüştüğü yıllar olan 1980 ve 1990’lı yıllarda hemşirelik araştırma eğitimi temel eğitim programları içinde önemle ele alınmaya başlandığı bildirilmektedir (Cooke, Green, 2000). Araştırma eğitimi temel eğitim programlarında yer almasına, karşın yapılan bir çalışmanın sonucunda ise hemşirelik öğrencilerinin öğrenimleri sırasında araştırma metodolojisine ilgisiz kaldıkları ve araştırma metodolojisi yerine hemşirelik uygulamalarını öğrenmeye eğilimli oldukları bildirilmiştir (Ax, Kincade, 2001). Hemşirelerin araştırma metodolojisi yanında istatistiksel analizi anlama (Hicks, 1993, 1995; Dunn ve arkadaşları, 1998; McCaughan ve arkadaşları, 2002; Oranta ve arkadaşları, 2002),

yabancı dil nedeniyle yapılmış araştırmaları anlama güçlüğü (Nilsson, kajermo ve arkadaşları 1998; Oranta ve arkadaşları, 2002) hemşirelerin araştırma ile ilgilenecekleri zamanın olmaması (Lacey, 1994, Hicks, 1993, 1995; McSherry, 1997; Dunn ve arkadaşları, 1998; Nilson, Kajermo ve ark., 1998), hekimlerin destek eksikliği (Lacey, 1994; Rodgers, 1994; Dunn ve ark., 1998; Parahoo, McCaughan, 2001; Oranta ve ark., 2002) araştırmalara katılmada yaşanan güçlükler arasında gösterilmiştir.

Araştırma; bilinmeyen olay ve etmenleri ortaya çıkarmak, bilinenleri geliştirmek, her hangi bir konuyu aydınlatmak, bir soruna çözüm getirmek, belirli kavram, kuram ya da yasalara ulaşabilmede kullanılan bilimsel sorgulama sürecidir. Belirli bilimsel kurallara bağlı olarak yürütülen bu süreç araştırma probleminin oluşturulması, bu problemin oluşturulabilmesi için gerekli literatüre ulaşma, araştırma türünün belirlenerek çalışmanın tasarımının yapılmasını, verilerin toplanarak analiz edilmesini, değerlendirilerek sonuçların çıkarılmasını ve araştırma raporunun yazılarak çalışmanın yayınlanmasını kapsamaktadır. Bilimsel yöntemin benzer kuralları hemşirelik araştırmalarında da kullanılmaktadır. Ancak yapılan bilimsel araştırmanın hemşirelik araştırması olabilmesinde oluşturulan araştırma probleminin hemşirelikle ilişkili olması ve çalışma sonuçlarının hemşirelikle ilişkili ve hemşirelik alanında kullanılabilir olması gereklidir. Bu nedenle hemşirelik araştırmalarının, hemşirelik eğitimi, hemşirelik yönetimi ve hemşirelik uygulamalarını ele alması zorunludur (Bayık, 2002). Araştırma sürecinde bilimsel yöntemlerin doğru kullanılması, araştırma sonuçlarının geçerli ve güvenilir olmasında büyük öneme sahiptir. Bilimsel temeli zayıf ya da bu temeli oluşturmayan çalışmalar hiçbir yarar sağlamayacağı gibi emek, zaman ve paranın boşa harcanmasına neden olabilmektedir. Doğru araştırma tasarımının oluşturulması ve uygulanmasının, çalışmanın niteliği ve sonuçlarının uygulamada kullanilabi-

lirliği açısından önemli olması (Aksayan, 2002) araştırmacı/ların çalışma yaptıkları konuya ilişkin bilgi ve donanımları yanında bilimsel araştırma yöntemlerini çok iyi bilinmelerini gerekli kılmaktadır.

Hemşireler, araştırma yaparak aktif olarak araştırmalara katılmanın yanı sıra yapılan araştırmaları takip ederek -araştırma makalelerini okuma, değerlendirme- bilgilerini güncelleştirme çabası göstermelidirler ki bunun sonucunda araştırma sonuçlarının uygulamalarda kullanılıp kullanılmayacağı değerlendirilebilmektedir. Ancak, araştırma okuma, bilgi ve beceri gerektiren aktif bir süreçtir ve bu sürecin etkin kılınması için özel çabalar gösterilmektedir. Bu çabalardan en önemlisi araştırma bilgisinin geliştirilmesi ve bu bilginin yardımıyla okunan çalışmanın değerlendirilebilmesi için karşılaştırma becerilerinin geliştirilmesidir (Traynor, Rafferty, 1999).

Bugün halen tüm dünyada, araştırma yapan hemşirelerin büyük çoğunluğunu akademisyen hemşirelerin oluşturmasına karşın uygulama alanındaki hemşirelerde de kendi araştırmalarını yaparak bu sürece katılmaları giderek artmaktadır. Ancak, hemşirelik araştırmalarının geliştirilmesinde; iyi bir araştırma eğitimi sahip doktora derecesi, uygulama alanlarında yapılacak araştırmaların sorumluluğunun alınmasında gerekli bir nitelik olarak, bir çok hastane organizasyonu içinde, araştırmacı pozisyonunda yer almaktadır (Medoff-Cooper, Lamb, 1989). Ayrıca akademik eğitim kurumları ile klinik alanların işbirliği içinde araştırma yapma; istenen, geliştirilen bir model olarak ele alınmakta ve araştırmalarla uygulama alanlarının birleştirilmesi yönünde çabalar sürdürülmektedir (Green, Houston, 1993; Polit, Hungler, 1997).

Ülkemizde hemşirelik araştırmalarının tarihi gelişimi, kuşkusuz 1955-1960'lı yıllarda Hemşirelik Yüksek Okulları'nın açılmasıyla gerçekleşen hemşirelik eğitimindeki olumlu değişime paralellik göstermektedir. Ülkemizde ilk hem-

şirelik araştırmalarının, hemşirelikte lisans üstü eğitim tezleri ile başladığı söylenebilir. Bugüne dek ülkemizde de hemşirelik araştırmalarının sayısı artmış ancak büyük çoğunluğu akademik hemşireler tarafından gerçekleştirilmiştir (Emiroğlu, 2004). Buna karşın yapılan hemşirelik araştırmaları niteliksel ve niceliksel yönden istenen düzeye erişebilmiş değildir. Yapılan bir çalışmada yayınlanan araştırma makalelerinin büyük çoğunluğunun araştırma yöntemi açısından zafiyet gösterdiğini göstermiştir (Aksayan, Emiroğlu, 1999). Hemşirelik araştırmalarının istenen kaliteye ulaştırılmasında; hemşirelik eğitiminin niteliği yanı sıra bu eğitim programları içinde araştırma eğitiminin istenen düzeyde verilmesi önem taşımaktadır. Gelişmiş ülkelerde bu konu halen araştırılarak bunun nasıl daha iyi yapılabileceği irdelenmektedir. Lisans düzeyinde hemşirelik eğitimi verilen kurumlarda ayrı bir ders olarak yer alan hemşirelikte araştırma, lisans üstü eğitim programlarında da daha ileri düzeyde verilmektedir. Hemşirelik eğitiminde yer alan hemşirelikte araştırma programları ile gelişmiş ülkelerde olduğu gibi, hemşirelikte doktora derecesi, hemşirelikte araştırma yapmada yeterli eğitim düzeyi olarak kabul edilmektedir. Bu nedenle, araştırma eğitimi almış lisans mezunlarının ise araştırmaları izlemeye okuma ve değerlendirme yapabilecek düzeyde olabilmeleri üzerinde önemle durulmaktadır. Buna karşın, ülkemizde uygulama alanlarında çalışan hemşireler arasında, eğitim düzeyinin farklı olması yanında bazı eğitim programlarında hemşirelik araştırmasının ele alınmadığı bilinmektedir.

Son yıllarda ülkemizde de uygulama alanında çalışan hemşirelerin araştırma yapma eğilimlerinin yükselmesi hemşirelerin araştırmaya ilişkin görüşlerinin, araştırmalara katılma durumlarının ve araştırmaya ilişkin bilgi gereksinimlerinin saptanmasını zorunlu kılmaktadır. Bu çalışma, hemşirelerin araştırmaya ilişkin görüşlerini, araştırmalara katılma durumlarını ve araştırma konusundaki bilgi gereksinimleri saptamak

amacıyla yapılmıştır. Araştırma sonuçlarının, uygulama alanlarında çalışan hemşirelerin araştırma okuma, değerlendirme becerilerini kazandırıcı ve araştırmaya katılımını engelleyici durumlara ilişkin yeni düzenlemelere yol göstermesi beklenmektedir.

YÖNTEM

Bu çalışma, hemşirelerin araştırmaya ilişkin görüşleri, araştırmaya katılma durumları ve araştırmaya ilişkin bilgi gereksinimlerini saptamak amacıyla tanımlayıcı araştırma türünde yapılmıştır.

Araştırmanın Evreni

Araştırma Ankara ili belediye sınırları içinde yer alan hastanelerde çalışan hemşireler üzerinde yapılmıştır. Ankara ili belediye sınırları içinde özel dal olmayan tüm devlet, üniversite, Sosyal Sigortalar Kurumu (SSK) hastaneleri, Belediye hastanesi ile yatak sayısının 50'nin üzerinde olduğu özel hastanelerde çalışan hemşireler araştırma kapsamına alınmıştır. Tüm bu farklı özelliklerde hastanelerin araştırma kapsamına alınmasında yönetim ve uygulama farklılıklarının hemşirelikte araştırma yapma ve bu sürece katılımı etkileyebileceği düşüncesi rol oynamıştır.

Araştırma kapsamına alınan hastanelerde çalışan hemşirelerin sayısına ilişkin bilgi hastanelerin, hemşirelik direktörlükleri ve başhemşirelikleri ile görüşülerek edinilmiş ve hastanelerin personel listelerindeki sayı üzerinden belirlenmiştir. Bu hastanelerin hemşire sayıları:

S.B Ankara Numune (340), Dr. Muhitin Ülker Acil Yardım ve Travmatoloji Has. (150), Türkiye Yüksek İhtisas Has. (360), Ankara Has. (420), Demiryolları Has. (42), SSK Ankara Eğitim Has. (354), Rüzgarlı Has. (55), Etlik İhtisas (155), H.Ü. Tıp Fakültesi Erişin Has. (460), H.Ü. İhsan Doğramacı Çocuk Has. (181), A.Ü. İbni-Sina Has. (510), A.Ü. Tıp Fak. Has. (456), F.Ü. Ahmet Örs Has. (70), Bayındır Tıp Merkezi

Söğütözü Has. (205), Güven Has. (115), Belediye Has. (45) olarak saptanmıştır. Bu nedenle çalışmanın evreni 16 hastanede görev yapan toplam 4358 hemşireden oluşmuştur. Başkent Üniversitesi Hastanesi yönetiminin çalışma için izin vermemesi nedeniyle bu hastane araştırma kapsamı dışında kalmıştır.

Örneklem Seçimi

Araştırmada örneklem alınacak birey sayısının (Örneklem Büyüklüğü) belirlenmesinde, evrende birey sayısının belirlenmiş olması nedeniyle aşağıda yer alan formül kullanılarak saptanmıştır.

$$n : \frac{N t^2 p d}{d^2 (N-1) + t^2 p d}$$

N: 4358, p:0.5, q: 0.5, t : 0.05 (1.96), d: +/- 0.05 olarak ele alınmış ve örneklem büyüklüğü (n: 353) olarak hesaplanmıştır. Bu hesaplanan örneklem büyüklüğü (353) tek tek hastanelerde çalışan hemşire sayılarına orantılı hesaplanarak, her hastane için örneklem kapsamına alınacak hemşire sayıları bulunmuştur. Her bir hastane için hemşire listeleri kullanılarak basit rastgele örneklem tablosu kullanılarak araştırma kapsamına alınacak hemşireler seçilmiş ve bu hemşireler veri toplama aracı olarak kullanılan soru kağıtları doldurulmak üzere dağıtılmıştır. Soru kağıdının doldurulması için tüm hemşirelere birkaç günlük zaman tanınmış ve bu zaman sonunda soru kağıtları toplanmıştır. Ancak toplanan veri kağıtlarının kontrolünde, 9 hemşirenin soru kağıdını doldurmaması nedeniyle çalışma 344 hemşire üzerinde gerçekleştirilmiştir.

Veri Toplama Aracı ve uygulama

Bu çalışmada kullanılan soru kağıdı, Hemşirelikte Araştırma ve Geliştirme Derneği (HEMAR-G)'nin Araştırma Komisyonu üyelerinin tarafından konu ile ilgili literatürden yararlanılarak geliştirilmiştir. Hazırlanan soru kağıdı; hemşirelerin bazı özelliklerini tanımlayan sorular

yanında araştırmaya ilişkin görüşleri,araştırmaya katılma durumlarını,araştırmaya ilişkin bilgi gereksinimlerini ortaya çıkarıcı sorulardan oluşturulmuştur.Soru kağıdı toplam 28 sorudan oluşturulmuş olup açık ve kapalı sorular yer almıştır. Araştırma yapma sırasında karşılan güçlükler tek soru kapsamında sorulmuş anacak araştırma süreci doğrultusunda adım adım (konu saptamadan raporun yayınlanmasına dek yer alan tüm süreç adımları) güçlükleri belirlemeye yönelik tablo biçiminde hazırlanmıştır.

Hazırlanan soru kağıdının anlaşılabilirliği ve uygunluğunu belirlemek amacıyla yapılan ön uygulama, 21-28 Şubat 2000 tarihlerinde H.Ü. Tıp fakültesi Erişkin Hastanesi, S.B. Ankara Numune Hastanesi, Çağ Hastanesi, Demetevler Onkoloji Hastanesi ve SSK Ankara Eğitim Hastanesinde çalışan 33 hemşire üzerinde yapılmıştır. Bu hemşirelerin seçiminde tüm eğitim düzeylerinden hemşirelerin katılımına özen gösterilmiştir. Soru kağıdının içerik yeter-

liliği değerlendirilmiş ve gerekli düzenlemeler yapılarak soru kağıdının son şekli düzenlenmiştir.Ön uygulamaya katılan hemşireler çalışmanın örneklemini dışında bırakılmış ve araştırmanın uygulanması 24 Mart - 2 Haziran 2000 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir.

Verilerin Değerlendirilmesi

Araştırma kapsamındaki hemşireler tarafından doldurulan soru kağıtlarında yer alan açık uçlu soruların yanıtları gruplanmış ve elde kodlama işlemi yapılmıştır. Daha sonra kodlaması yapılan soru kağıdı verileri SPSS programına yüklenmiş ve bu programda verilerin değerlendirilmesinde gerekli istatistiksel analiz yapılmıştır. Araştırmaya ilişkin görüşler, araştırmaya katılma durumları ve bilgi gereksinimini (Bağımlı Değişken) etkileyecek bağımsız değişkenler (eğitim düzeyi, çalışma süresi, Araştırmaya ilişkin alınan eğitim, Bilimsel yayın izleme, bilimsel toplantılara katılma) ile ilişkilerin irdelenmesinde kare önemlilik testi uygulanmıştır.

Tablo 1. Hemşirelerin Eğitim Düzeyi, Çalışma Süresi ve Görevlerine Göre Dağılımı

Eğitim Düzeyi	SAYI	YÜZDE
Sağlık Meslek Lisesi / Ön Lisans	268	79.7
Lisans/Yüksek Lisans / Doktora	68	20.3
TOPLAM*	336	100.0
Çalışma Süresi		
5 yıldan az	139	42.4
6- 10 yıl	72	22.0
11 - 15 yıl	57	17.4
16 -20 yıl	39	11.8
21-21 yıldan fazla	21	6.4
TOPLAM*	328	100.0
Görevi		
Servis Hemşiresi	301	91.5
Yönetici Hemşire**	28	8.5
TOPLAM*	329	100.0

* Yanıt Veren Hemşire Sayısı

** Yönetici Hemşireyi "servis sorumlu hemşiresi, Eğitim hemşiresi, Hastane Başhemşiresi ve Süpervisor'lar" oluşturmaktadır.

Etik Boyutu

Araştırma kapsamına alınan tüm hastane yönetimlerine araştırmanın amacı ve yararını açıklayan mektupta çalışmanın yürütülme biçimi açıklanmış ve ekte sunulan “soru kağıdı” örneği ile çalışma için gerekli olan izin alınmıştır. Örneklem kapsamına alınan her hastanenin hemşirelik yönetimine aynı açıklamalar yapılarak soru kağıdı örneği verilmiştir. Çalışma kapsamına alınan tüm hemşirelere de, dağıtılan soru kağıdının kapağında çalışmanın amacı, yararı, önemi açıklanmış ve araştırmaya katılmalarının isteğe dayalı olduğu bildirilmiş ve katılımları için teşekkür edilmiştir.

BULGULAR

Hemşirelerin araştırmaya ilişkin görüşleri, araştırmalara katılma durumları ve araştırma konusunda bilgi gereksinimlerini ortaya çıkarmak amacıyla yapılan bu çalışmada, araştırma kapsamındaki hemşirelerin eğitim düzeyleri,

çalışma süresi ve görevleri Tablo.1 de sunulmaktadır.

Tablo 1’de görüldüğü gibi, araştırma kapsamına alınan 339 hemşirenin eğitim durumuna bakıldığında 3 hemşirenin yanıt vermediği, yanıt veren 336 hemşirenin %79.7’sinin sağlık meslek lisesi, önlisans, %20.3’ünün lisans ve yüksek lisans mezunlarından oluşmaktadır. Çalışma süresini belirten 328 hemşirenin %42.4’ünün 5 yıldan az, diğerlerinin ise 5 yıldan fazla çalışma süresine sahip olduğu, 329 hemşirenin %91.5’inin servis hemşiresi olarak görev yaptığı belirlenmiştir. Araştırma ile ilgili eğitim alma durumlarını belirten hemşirelerin (n=319) %18.5’inin araştırma ile ilgili eğitim aldığı saptanırken, araştırma konusunda eğitim aldıklarını ifade eden hemşirelerin ancak %11.1’inin (n=59) gerçekten araştırmaya yönelik eğitim aldığı belirlenmiştir. Diğer hemşirelerin ise araştırma eğitimi olarak hizmet içi eğitimlerinde yer alan

Tablo 2. Hemşirelerin, Hemşirelik Araştırmalarının Yararları ve Araştırmada Olması Gereken Özelliklere İlişkin Görüşleri

Hemşirelik Araştırmalarının Yararlarına İlişkin Görüşler	SAYI	YÜZDE
Hemşireliğin Gelişmesini Sağlar	185	39.7
Hizmeti İyileştirir	127	27.3
Bilimselliği Arttırır	73	15.7
Kişisel Gelişmeyi Sağlar	62	13.3
Diğer **	19	4.0
TOPLAM *	466	100.0
Araştırmada Olması Gereken Özelliklere İlişkin Görüşler		
Gereksinime Cevap Vermeli	142	29.1
Kapsamlı Olmalı	108	22.1
Objektif Olmalı	99	20.3
Bilimsel Olmalı	69	14.1
Anlaşılır, Gerçekçi, Dinamik Olmalı	48	9.9
Diğer ***	22	4.5
TOPLAM*	488	100.0

* Birden fazla yanıt

** Diğer’i «bilgi paylaşımı, toplum eğitimi, yararsız, dernekleri öğrenme, sosyal ilişkiler geliştirme» oluşturmaktadır

*** Diğer’i « bilmiyorum, ekonomik olmalı, yorumsuz, dinamik, etik ilkere uygunluk» oluşturmaktadır.

konuları bu kapsamda bildirmeleri dikkat çekici bir bulgudur. Araştırma kapsamında yer alan hemşirelerin, bilimsel yayın izleme durumuna bakıldığında ise bu soruya yanıt veren 319 hemşirenin sadece %19.1'inin (n: 61) sürekli bilimsel yayın izlediğini belirttiği görülmüştür. Sürekli izlenen bilimsel yayınların ise; Türk Hemşireler Dergisi (%29.6), Genel Tıp Dergisi (%29.6), Yükseköğretim Dergisi (%16.0), Hemşirelik Forum Dergisi (%2.3) olduğu saptanmıştır. Hemşirelerin bilimsel toplantılara katılma durumu ve katılma şekline bakıldığında ise; yanıt veren 325 hemşirenin %46.5'inin bilimsel toplantılara katıldığı ve bu hemşirelerin %83.7'sinin sadece dinleyici olarak bilimsel toplantılarda yer aldığı belirlenmiştir.

Tablo 2'de hemşirelerin, hemşirelik araştırmalarının yararları ve araştırmada olması gereken özelliklere ilişkin görüşleri sunulmaktadır. Hemşirelerin, hemşirelik araştırmalarının yararlarına ilişkin belirttikleri görüşler incelendiğinde, ifadelerin; %39.7'sinin «hemşireliğin gelişmesini sağlar», %27.3'ünün «hizmeti iyileştirir», %15.7'sinin «bilimselliği artırır», %33.3'ünün «kişisel gelişmeyi sağlar» şeklinde olduğu görülmüştür.

Hemşirelerin araştırmada olması gereken özelliklere ilişkin görüşlerine bakıldığında ise görüşlerin; %29.1'inin «gereksinime cevap vermeli», %22.1'nin «kapsamlı olmalı», %20.3'nün «objektif olmalı», %14.1'inin «bilimsel olmalı» ve %9.9'nin «anlaşılır, gerçekçi, dinamik olmalı» şeklinde belirtildiği görülmüştür.

Tablo 3. Hemşirelerin Çalıştığı Alanda Araştırma Yapma İsteği, Nedenleri ve Araştırma Sonuçlarından Yararlanma Durumları

Hemşirelerin Çalıştığı Alanda Araştırma Yapma İsteği	SAYI	YÜZDE
İsteyen	184	67.4
İstemeyen	89	32.6
TOPLAM**	273	100.0
Hemşirelerin Çalıştığı Alanda Araştırma Yapmayı İsteme Nedenleri		
Daha iyi Hizmet Sunma-Mesleki Gelişmeyi Sağlama	120	53.1
Bilimsel Gelişmeleri Takip Etme	60	26.5
Kişisel Gelişmeyi Sağlama	41	18.2
Toplum Bilgilendirme	5	2.2
TOPLAM*	226	100.0
Hemşirelerin Çalıştığı Alanda Araştırma Yapmayı İstememe Nedenleri		
Çalışma Ortamının Uygunsuzluğu***	35	70,0
Bilimsel Araştırma Konusunda Bilgi Eksikliği	8	16.0
Gerek Duymama	7	14.0
TOPLAM*	50	100.0
Hemşirelerin Araştırma Sonuçlarını Uygulamada Kullanma Durumu		
Yararlandım	149	49.8
Yararlanmadım	150	50.2
TOPLAM**	299	100.0

* Birden fazla yanıt

** Yanıt veren hemşire sayısı

***Çalışma ortamının uygunsuzluğunu «çalışma saatlerinin fazla olması, hasta sayısının fazla olması, uygun ortamın olmaması, teşvik edici ortamın olmaması, işin yoğunluğu» oluşturmaktadır

Hemşirelerin çalıştığı alanda araştırma yapma isteği, nedenleri ve araştırma sonuçlarından yararlanma durumları tablo 3’de görülmektedir. Hemşirelerin %67.4’ü çalıştığı alanda araştırma yapma isteği duyduklarını belirtmiştir. Hemşireler, daha iyi hizmet sunma, mesleki gelişmeyi sağlama (%53.1), bilimsel gelişmeleri takip etme (%26.5), kişisel gelişimi sağlama (%18.2), toplumu bilgilendirme (%2.2) için araştırma yapmak istediklerini ifade etmişlerdir. Çalıştığı alanda araştırma yapmak istemeyen hemşireler ise araştırma yapmak istememe nedenini çoğunlukla (%70) çalışma ortamının uygunsuzluğu (çalışma saatlerinin fazla olması, hasta sayısının fazla olması, uygun ortamın olmaması, teşvik edici ortamın olmaması, işin yoğunluğu) olarak belirtmişlerdir. Hemşirelerin %49.8’inin araştırma sonuçlarını uygulamada kullandığını belirttiği, %50.2’sinin ise kullanmadığını ifade ettiği görülmüştür.

Tablo 4’de hemşirelerin araştırma yapılması gereken alanlara, araştırma yapması gereken kişilere ilişkin görüşleri verilmiştir. Hemşireler, uygulamada yaşanan sorunlara (%41.4), her alana (%21.6), mesleki gelişmelere (%18.9), mesleki problemlere (%17.5) yönelik araştırmalar yapılması gerektiğini belirtmişlerdir. Hemşirelerin araştırma yapması gereken kişilere ilişkin görüşleri ise %30.7 oranında araştırma konusunda eğitim alanlar, %22.6 oranında sağlık alanında çalışan herkes ve %22.6 oranında veren yanıt ile hemşireler biçiminde ifade edilmiştir.

Hemşirelerin araştırmaya katılma durumları ile araştırmaya katılım biçimleri tablo 5’de sunulmaktadır. Hemşirelerin %75.1’inin araştırmaya katılmadıklarını ifade ettikleri görülmektedir. Araştırmaya katıldığını ifade eden hemşirelerin ise %40.9’u araştırmanın veri toplama aşama-

Tablo 4. Hemşirelerin Araştırma Yapılması Gereken Alanlara ve Araştırma Yapması Gereken Kişilere İlişkin Görüşleri

Hemşirelerin Araştırma Yapılması Gereken Alanlara ilişkin Görüşleri	SAYI	YÜZDE
Uygulamada Yaşanan Sorunlar	138	41.4
Mesleki Gelişme	63	18.9
Her Alanda	72	21.6
Mesleki Problemler	58	17.5
Bilmiyorum	2	0.6
TOPLAM*	333	100.0
Hemşirelerin Araştırma Yapması Gereken Kişilere ilişkin Görüşleri		
Araştırma Konusunda Eğitim Alanlar	88	30.7
Sağlık Alanında Çalışan Herkes	65	22.6
Hemşireler	65	22.6
Hemşire Akademisyenler	15	5.3
Üst Yönetim	15	5.3
Hemşire-Yönetici	7	2.5
Hemşire- Akademisyen	7	2.5
Hemşire- Doktor	5	1.7
Diğer **	20	6.8
TOPLAM*	287	100.0

* Birden fazla yanıt

** Diğer’i “gönüllü ve ilgili kişiler” oluşturmaktadır.

sına, %16.8'i konu saptama aşamasına, %15.2'si planlama aşamasına, %15.2'si değerlendirme aşamasına, %11.9'u rapor ve sunum aşamasına katıldığını belirtmişlerdir.

Tablo 6'da hemşirelerin bir araştırmayı tümüyle yapma durumu ile araştırma yapma / yapmama nedenleri görülmektedir. Bu soruya yanıt veren 129 hemşirenin çoğu (%67.4)

Tablo 5. Hemşirelerin Araştırmaya Katılma Durumları ile Katıldıkları Araştırma Aşaması

Hemşirelerin Araştırmaya Katılma Durumları	SAYI	YÜZDE
Katılan	78	24.9
Katılmayan	235	75.1
TOPLAM	313	100.0
Hemşirelerin Araştırmaya Katılım Biçimleri		
Veri Toplama	86	40.9
Konu Saptama	35	16.8
Planlama	32	15.2
Değerlendirme	32	15.2
Rapor ve Sunum	25	11.9
TOPLAM *	210	100.0

* Birden Fazla Yanıt

Tablo 6. Hemşirelerin Bir Araştırmayı Tümüyle Yapma Durumu ile Araştırma Yapma / Yapmama Nedenleri

Hemşirelerin Bir Araştırmayı Tümüyle Yapma Durumu	SAYI	YÜZDE
Yapan	42	32.6
Yapmayan	87	67.4
TOPLAM**	129	100.0
Hemşirelerin Araştırma Yapmama Nedenleri		
Yeterli Bilginin Olmaması	9	32.0
Zaman Olmaması	5	17.9
Bireysel Yapamama/ Grup Çalışmasının Olmaması	5	17.9
Motive Edici Ortamın Olmaması	3	10.8
Olanak Olmaması	2	7.1
İzin Verilmemesi	2	7.1
Yararına İnanmama	1	3.6
Özel Yaşam Problemleri	1	3.6
TOPLAM*	28	100.0
Hemşirelerin Araştırma Yapma Nedenleri		
Hizmeti İyileştirmek İçin	20	50.0
Ödev	12	30.0
Lisans Üstü Tez Çalışması	8	20.0
TOPLAM*	40	100.0

* Birden fazla yanıt

** Yanıt veren hemşire sayısı

tümüyle bir araştırmayı yürütmediğini belirtmiştir. Hemşirelerin araştırma yapmama nedenlerine bakıldığında ise %32.0'ı yeterli bilgi olmaması, %17.9'u zaman olmaması, %17.9'u bireysel olarak yapamama ve grup çalışmasının olmaması, %10.8'ii motive edici ortamın olmaması, %7.1'i olanağın olmaması, %7.1'i izin verilmemesi, %3.6'sı yararı olduğuna inanmama, %3.6'sı özel yaşam problemlerini ifade etmiştir. Hemşirelerin %50'si hizmeti iyileştirmek için, %30'u ödev olarak, %20'si ise lisans üstü tez çalışması olarak araştırma yaptıklarını ifade etmişlerdir.

Hemşirelerin araştırma yapmayı ve araştırmaya yönelik eğitim almak isteme durumu tablo 7'de verilmiştir. Araştırma kapsamına alınan ve bu soruya yanıt veren 315 hemşirenin %62.8'i araştırma yapmak ve araştırmaya yönelik eğitim almak istediğini belirttiği saptanmıştır.

Eğitim almak istenen araştırma konularına bakıldığında ise alınan yanıtların %26'sını araştırmanın her aşaması, %12.6'sını konu saptama, %11.8'ininde verilerin değerlendirilmesini içerdiği saptanmıştır.

Tablo 8'de hemşirelerin bilimsel toplantılara katılma durumlarına göre araştırmaya ilişkin bazı görüşleri yer almaktadır. Tablodan da görüldüğü gibi bilimsel toplantılara katılan hemşirelerin %81.4'ü, katılmayan hemşirelerin ise %54.7'si araştırma yapmak istediklerini ifade etmişlerdir.

Yapılan değerlendirmede, hemşirelerin bilimsel toplantılara katılma durumları ile araştırma yapmak isteme durumları arasındaki fark istatistiksel açıdan önemli bulunmuştur ($p<0,05$). Bu sonuç, hemşirelerin bilimsel toplantılara katılmalarının araştırma yapma isteklerini de artırdığını düşündürebilmektedir.

Bilimsel toplantılara katılan hemşirelerin %41.3'ünün tümüyle yaptığı bir araştırma varken, bu oran bilimsel toplantıya katılmayanlarda %19.2'ye düşmektedir. Buna karşın, bilimsel toplantılara katılan hemşirelerin çoğunluğunun (%58.7), bilimsel toplantılara katılmayanların ise %80.8 gibi yüksek bir oranının şimdiye kadar bir araştırma yapmamış olmaları da dikkat çekici bir bulgu olarak karşımıza çıkmaktadır. Yapılan değerlendirmede, hemşirelerin bilimsel toplantılara katılma durumları ile tümüyle araştırma yapma durumu arasındaki fark istatistiksel açıdan önemli bulunmuştur ($p<0,05$).

Bilimsel toplantılara katılan hemşirelerin %80.2 gibi önemli bir kısmı çalıştıkları alanda araştırma yapma isteği duyduklarını ifade etmişlerdir. Bilimsel toplantılara katılmayan hemşirelerde ise bu oran %55.4'dir. Yapılan istatistiksel değerlendirmede, hemşirelerin bilimsel toplantılara katılma durumları ile çalıştıkları alanda araştırma yapma isteği duymalarına ilişkin ifadeleri arasındaki fark önemli bulunmuştur ($p<0,05$). Bu sonuç, hemşirelerin bilimsel toplantılara katıl-

Tablo 7. Hemşirelerin Araştırma Yapmayı ve Araştırma Eğitimi İsteği Durumu

Hemşirelerin Araştırma Yapmayı İsteme Durumu	SAYI	YÜZDE
İsteyen	213	62.8
İstemeyen	102	30.1
Cevapsız	24	7.1
TOPLAM	339	100.0
Hemşirelerin Araştırmaya Yönelik Eğitim İsteği Durumu		
İstiyor	213	62,8
İstemiyor	126	37.2
TOPLAM	339	100.0

Tablo 8. Hemşirelerin Bilimsel Toplantılara Katılma Durumlarına Göre Araştırmaya İlişkin Bazı Görüşleri

	Bilimsel Toplantılara Katılma Durumu				
	Katılan		Katılmayan		TOPLAM
Hemşirelerin Araştırmaya İlişkin Bazı Görüşleri	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı
Araştırma Yapma isteği					
İsteyen	118	81.4	87	54.7	205
İstemeyen	27	18.6	72	45.3	99
TOPLAM	145	100.0	159	100.0	304* X²=24.550, P<0.05
Tümüvle Bir Araştırma Yapma					
Yapan	31	41.3	10	19.2	41
Yapmayan	44	58.7	42	80.8	86
TOPLAM	75	100.0	52	100.0	127* X²=6.862, P<0.05
Çalıştığı Alanda Araştırma Yapma İsteği					
Duyan	101	80.2	77	55.4	178
Duymayan	25	19.8	62	44.6	87
TOPLAM	126	100.0	139	100.0	265* X²=18.378, P<0.05
Araştırmada Güçlük Yasama					
Yaşayan	33	82.5	8	50.0	41
Yaşamayan	7	17.5	8	50.0	15
TOPLAM	40	100.0	16	100.0	56* X²=6.155, P<0.05
Araştırma Sonuçlarını Kullanma					
Kullanan	25	59.5	8	38.5	33
Kullanmayan	17	40.5	13	61.5	30
TOPLAM	42	100.0	21	100.0	63* X²=0.108, P>0.05
Araştırma Sonuçlarını Yayınlama					
Yayınlayan	9	20.9	5	25.0	14
Yayınlamayan	34	79.1	15	75.0	49
TOPLAM	43	100.0	20	100.0	63* X²=0.131, P>0.05
Araştırma Eğitimi İsteği					
İsteyen	111	81.8	94	77.0	205
İstemeyen	14	11.2	28	23.0	42
TOPLAM	125	100.0	122	100.0	247* X²=6.041, P<0.05

*B11 soruya yanıt veren kişilerin sayısı

malarının çalıştıkları alanda daha fazla oranda araştırma yapma isteği duyduklarını göstermesi açıdan önemlidir.

Bilimsel toplantılara katılan hemşirelerin %82.5 gibi önemli bir kısmı, araştırma yaparken güçlük yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Bilimsel toplantılara katılmayan hemşirelerin yarısı (%50.0) araştırma yaparken güçlük yaşadıklarını ifade ederlerken diğer yarısı da (%50.0) güçlük yaşamadıklarını belirtmişlerdir. Yapılan değerlendirmede, hemşirelerin bilimsel toplantılara katılma durumları ile araştırma yaparken güçlük yaşama durumu arasındaki fark istatistiksel açıdan önemli bulunmuştur ($p<0,05$). Sonuç olarak bilimsel toplantılara katılan hemşirelerin araştırma yaparken yaşadıkları güçlüklerin neler olduğu konusunda farkındalıklarının da yüksek olduğu söylenebilir.

Bilimsel toplantılara katılan hemşirelerin çoğunluğu (%59.5) yaptıkları araştırma sonuçlarını uygulamada kullandıklarını ifade etmişlerdir. Bilimsel toplantılara katılmayanlarda bu oran %38.1'dir. Yapılan değerlendirmede, hemşirelerin bilimsel toplantılara katılma durumları ile yaptıkları araştırma sonuçlarını uygulamada kullanma durumlarına ilişkin ifadeleri arasındaki fark istatistiksel açıdan önemsiz bulunmuştur ($P>0,05$).

Bilimsel toplantılara katılan (%79.1) ve katılmayan (%75.0) hemşirelerin önemli bir kısmı, yaptıkları araştırma sonuçlarını yayınlamadıklarını ifade etmişlerdir. Yapılan değerlendirmede, hemşirelerin bilimsel toplantılara katılma durumları ile araştırma sonuçlarını yayınlama durumlarına ilişkin ifadeleri arasındaki fark istatistiksel açıdan önemsiz bulunmuştur ($p>0,05$). Görüldüğü gibi, hemşirelerin bilimsel toplantılara katılma durumları yaptıkları araştırma sonuçlarını yayınlamalarını etkilememektedir. Bunun yanında, hemşirelerin yaptıkları araştırma sonuçlarını yayınlama oranlarının da çok düşük düzeyde olması dikkat çekici bir bulgudur.

Bilimsel toplantılara katılan hemşirelerin (%81.8) ve katılmayan hemşirelerin (%77,0) araştırmaya yönelik eğitim almak istediklerini ifade etmeleri dikkat çekici bir bulgu olarak karşımıza çıkmaktadır. Yapılan değerlendirmede, hemşirelerin bilimsel toplantılara katılma durumları ile araştırmaya yönelik eğitim alma isteği arasındaki fark istatistiksel açıdan da önemli bulunmuştur ($p<0,05$).

Tablo 9'da hemşirelerin bilimsel yayın izleme durumuna göre araştırmaya katılma, araştırma yapma, araştırma yapma isteği, araştırmada güçlük yaşama, araştırma sonuçlarını kullanma ve araştırma makalesini değerlendirme durumları verilmiştir.

Hemşirelerin bilimsel yayın izleme durumuna göre araştırmaya katılma durumlarına bakıldığında, sürekli bilimsel yayın izleyen hemşirelerin %49.1'i araştırmaya katıldıklarını ifade ederken, izlemeyen hemşirelerin ise %81,2'si araştırmaya katılmadıklarını belirtmişlerdir. Hemşirelerin bilimsel yayın izleme durumunun araştırmaya katılma durumuna etkisi istatistiksel değerlendirmede anlamlı bulunmuştur ($p<0,05$).

Bilimsel yayın izleyen hemşirelerin %44,7'si, izlemeyen hemşirelerin ise %25,9'u tümüyle bir araştırma yürüttüklerini belirtmişlerdir. Hemşirelerin %74. H ise bilimsel bir yayın izlemediğini ve araştırma yapmadığını ifade etmiştir. Yapılan değerlendirme de, hemşirelerin bilimsel yayın izleme durumu ile araştırma yapma durumları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p<0,05$).

Hemşirelerin bilimsel yayın izleme durumuna göre araştırma yapma isteğine bakıldığında, sürekli bilimsel yayın izleyen hemşirelerin %87'si, izlemeyen hemşirelerin ise %62,8'i araştırma yapmak istediklerini belirtmişlerdir. Hemşirelerin %37.2'si ise araştırma yapmak istemediklerini ve bilimsel bir yayın izlemediklerini ifade etmektedir. Yapılan değerlendirme de, hemşirelerin bilimsel yayın izleme durumu

Tablo 9. Hemşirelerin Bilimsel Yayın İzleme Durumuna Göre Araştırmaya Katılma, Araştırma Yapma, Araştırma Yapma İsteği, Güçlük Yaşama, Araştırma Sonuçlarını Kullanma Ve Araştırma Makalesini Değerlendirme Durumları

Araştırmaya Katılma**	Bilimsel Yayın İzleme Durumu				TOPLAM Sayı
	Evet		Hayır		
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	
Katılan	28	41.9	45	18.8	73
Katılmayan	29	50.9	194	81.2	223
					$X^2=22.73, p< 0.05$
Toplam	57	100.0	239	100.0	276*
Araştırma Yapma***					
Yapan	17	44.7	22	25.9	39
Yapmayan	21	55.3	63	74.1	84
					$X^2= 4.31, p< 0.05$
Toplam	38	100.0	85	100.0	123*
Araştırma Yapma İsteği					
İsteyen	40	87.0	135	62.8	175
İstemeyen	6	13.0	80	37.2	86
					$X^2= 10.06, p<0.05$
Toplam	46	100.0	215	100.0	261*
Araştırmada Güçlük Yaşama					
Yaşayan	17	77.3	23	71.9	40
Yaşamayan	5	22.7	9	28.1	14
					$X^2= 0.19, p> 0.05$
Toplam	22	100.0	32	100.0	54*
Araştırma Sonuçlarını Kullanma					
Kullanan	14	63.6	16	42.1	30
Kullanmayan	8	36.4	22	57.9	30
					$X^2= 2.58, p> 0.05$
Toplam	22	100.0	38	100.0	60*
Araştırma Makalesi Değerlendirme					
Değerlendiren	42	77.8	158	70.0	200
Değerlendirmeyen	12	22.2	68	30.0	80
					$X^2= 1.32, p> 0.05$
Toplam	54	100.0	226	100.0	280*

* Yanıt veren hemşire sayısı

** Herhangi bir araştırmaya katılma durumu

*** Kendisinin tümüyle bir araştırma yapma durumu

ile araştırma yapma isteği arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p<0,05$). Bu sonuç hemşirelerin bilimsel yayın izlemelerinin araştırma yapma isteklerini de arttırdığını düşünebilir.

Bilimsel yayın izleyen hemşirelerin %77,3'ü, izlemeyen hemşirelerin ise %71,9'u araştırmada güçlük yaşadığını belirtmiştir. Yapılan değerlendirmede hemşirelerin bilimsel yayın izleme durumu ile araştırmada güçlük yaşama durumu arasındaki fark istatistiksel olarak anlamsız bulunmuştur ($p>0,05$).

Hemşirelerin bilimsel yayın izleme durumuna göre araştırma sonuçlarını uygulamada kullanma durumlarına bakıldığında; bilimsel yayın izleyen hemşirelerin %63,6'sı araştırma sonuçlarını kullandığını ifade ederken, izlemeyen hemşirelerin ise 57,9'u araştırma sonuçlarını kullanmadığını ifade etmişlerdir. Yapılan değerlendirmede, hemşirelerin bilimsel yayın izleme durumu ile araş-

tırma sonuçlarını uygulamada kullanma durumları arasındaki fark istatistiksel açıdan önemsiz bulunmuştur ($p>0,05$). Hemşirelerin %36,4'ü ise bilimsel bir yayın izlemesine rağmen araştırma sonuçlarını uygulamada kullanmamaktadır.

Hemşirelerin bilimsel yayın izleme durumuna göre araştırma makalesini değerlendirme durumlarına bakıldığında (Tablo 9), bilimsel yayın izleyen hemşirelerin %77,8'i, izlemeyen hemşirelerin ise %70,0'i araştırma makalesini değerlendirdiklerini belirtmişlerdir. Yapılan değerlendirmede, hemşirelerin bilimsel yayın izleme durumu ile araştırma makalesini değerlendirme durumları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Tablo 10'da hemşirelerin araştırmaya katılma durumlarına göre araştırmaya yönelik eğitimi alma ve araştırma yapma istekleri görülmektedir. Araştırmaya katılan hemşirelerin %84,1 gibi önemli bir kısmı çalıştıkları alanda araştırma

Tablo 10. Hemşirelerin Araştırmaya Katılma Durumlarına Göre Araştırmaya Yönelik Eğitimi Alma ve Araştırma Yapma İsteği

Hemşirelerin Araştırmaya İlişkin Bazı Düşünceleri	Araştırmaya Katılma Durumu				TOPLAM Sayı
	Katılan		Katılmayan		
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	
Araştırma Yapma İsteği					
İsteyen	58	84.1	113	60.8	171
İstemeyen	11	15.9	73	39.2	84
TOPLAM	69	100.0	186	100.0	255* X²=12.37, p<0.05
Araştırma Eğitimi İsteği					
İsteyen	24	31.6	28	12.8	52
İstemeyen	52	68.4	191	87.2	243
TOPLAM	76	100.0	219	100.0	295* X²=13.72, p<0.05

*Bu soruya yanıt veren kişilerin sayısı

yapma isteği duyduklarını ifade ederlerken, araştırmaya katılmayan hemşirelerde bu oran %60.8'dir. Yapılan değerlendirmede hemşirelerin araştırmaya katılma durumları ile araştırma yapma isteklerine ilişkin ifadeleri arasındaki fark istatistiksel olarak önemli bulunmuştur ($p<0,05$). Bu sonuç, hemşirelerin araştırmalara katıldıkça çalıştıkları alanda araştırma yapma gereksinimini daha fazla oranda hissettiklerini ifade ettiklerini göstermesi açısından önemlidir. Araştırmaya katılan hemşirelerin %31.6'sı araştırma konusunda eğitim almayı istediklerini ifade ederlerken, bu oran araştırmaya katılmayan hemşirelerde %12.8'e düşmektedir. Yapılan değerlendirmede hemşirelerin araştırmaya katılma durumları ile araştırma konusunda eğitim alma istekleri arasındaki fark istatistiksel olarak önemli bulunmuştur ($p<0,05$). Bu sonuç bize, hemşirelerin araştırmalara katılma oranları arttıkça araştırma konusunda daha fazla eğitim almak istediklerini göstermektedir.

TARTIŞMA

Hemşirelerin araştırmaya ilişkin görüşleri, araştırmalara katılma durumları ve araştırma eğitim gereksinimlerinin saptandığı bu çalışmada elde edilen bulgular doğrultusunda, hemşirelerin (n:319) %19.1'inin sürekli bilimsel yayın izlediği saptanmıştır. Çalışmanın bu bulgusu, araştırma kapsamında yer alan hemşirelerin yetersiz düzeyde bilimsel yayın takip ettiğini göstermektedir. Yapılan bir çalışmada da hemşirelerin literatür okuma yönünde yetersiz kaldıkları saptanmıştır (Parhoo, 2000). Finlandiya 'da 400 hemşire üzerinde yapılan bir çalışmada ise iş ortamında bilimsel yayın okumaya fırsat bulan hemşire oranı %77, bu yayınları internet ortamından okuyan hemşirelerin oranı ise %79 olarak bulunmuş ve hemşirelerin %58'inin çalıştıkları ortamda çok az dergi bulunduğunu ifade ettikleri saptanmıştır (Kuuppelomaki, Tuomi, 2003). İngiltere'de 340 hemşire ve ebe üzerinde yapılan bir çalışmada ise araştırma makalesi okumada

zaman eksikliğinin önemli bir engel oluşturduğu (Veeramah, 2004; McCleary, Brown, 2003) ve makale okumada ayrıca istatistiksel analizi anlamada güçlük çektikleri belirlenmiştir (Veeramah, 2004). Hemşirelik dergilerinin hemşirelik mesleğinin gelişiminde önemli yeri olduğu (Smith, 1996) vurgulanmakla birlikte yapılan çalışmalar hemşirelerin araştırmaya makalelerinin anlamını ve kalitesini değerlendirme yeteneğinin yeterli düzeyde olmadığını göstermektedir (Stetler, DiMaggio, 1991; Funk ve diğerleri, 1995a; Tsai, 2000; Adamsen ve diğerleri, 2003). Bu çalışma sonucunda hemşirelerin ancak %19.1'inin bilimsel yayın takip etmesinin, hemşirelerin %79.7'sinin Sağlık Meslek Lisesi (SML) ve önlisans mezunu, %20.3'ünün lisans ve lisans üstü eğitime sahip olmaları (Tablo.1) nedeniyle eğitim düzeyinin etkili olabileceğini düşündürülebilir. Çünkü, SML eğitim programlarında araştırma eğitiminin yer almaması, bu grubun çoğunluğunun temel araştırma bilgisinden yoksun olabileceğini ortaya koymaktadır. Yapılan çalışmalar da eğitim desteğinin hemşirelerin araştırmaya ilişkin görüş ve tutumlarının değişmesindeki olumlu etkisini (Hicks, 1995; Parahoo, 1999; Hundley ve diğerleri, 2000; Rodgers, 2000; Gillibran, Burton, 2002; Kuuppelomaki, Tuomi, 2003; Kirby, 2004) ve eğitim düzeyi ile araştırma okuma arasında olumlu bir ilişki olduğunu göstermiştir (Kuuppelomaki, Tuomi, 2003). Bu durum, bu araştırma kapsamında yer alan (n:336) hemşirelerin %79.7'sinin Sağlık Meslek Lisesi/önlisans mezunu olması ile birlikte değerlendirildiğinde araştırma eğitiminin dolayısıyla araştırma bilgisinin bilimsel yayın izlemede önemli olduğunu düşündürülebilmektedir. Araştırma kapsamında yer alan hemşirelerin (n:325) %83.7'sinin bilimsel toplantılara katıldığını ifade etmesi ve bu hemşirelerin %83.7'sinin dinleyici olarak bilimsel toplantılarda yer alması ise araştırmaların takip edilmesi açısından, hemşirelik yönetimlerince desteklenmesi gereken önemli bir gelişme olarak değerlendirilebilir.

Hemşirelerin, hemşirelik araştırmalarının yararlarına ilişkin görüşlerine bakıldığında ise (Tablo. 2) ileri sürülen yanıtların %82.7 oranında hemşirelik mesleği ve hizmetini geliştirerek bilimselliğinin artırılacağı görüşünün yer alması, bu ifadelerle hemşirelik araştırmalarına ilişkin olumlu görüşün sergilendiğini söyleyebilir. Wells ve Baggs'ın 1994 yılında yaptıkları 279 hemşireyi kapsayan çalışmaları sonucunda da hemşirelerin araştırmaların önemini kavradıkları (Wells, Baggs, 1994), İngiltere'de yapılan bir çalışmada ise hemşirelerin çoğunluğunun araştırmaya ilişkin olumlu görüş ve tutum içinde olduklarını ortaya koymaktadır (Veeramah, 2004). Finlandiya 'da yapılan çalışmalar sonucunda da hemşirelerin araştırmaya karşı tutumlarının olumlu olduğu bulunmuştur (Oranta ve diğerleri, 2002; Kuuppelomaki, Tuomi, 2005). Benzer biçimde sonuçlara İsveç'ta yapılan bir çalışmada da ulaşılmış ve hemşirelerin araştırmaya ilişkin olumlu tutum içinde oldukları belirlenmiştir (Björkström, Hamrin, 2001). Bu çalışma sonuçlarına karşın Finlandiya'da yapılan bir çalışmada 158 hemşirenin ancak %28'inin araştırma yapmayı yararlı görmedikleri saptanmış (Kuuppelomaki, Tuomi, 2003) olması ise çalışmamız bulguları (17.3) ile benzerlik göstermektedir.

Bu araştırma kapsamında yer alan hemşirelerin (n:339), %67.4 ünün araştırma yapmayı istediğini belirttiği belirlenmiştir. Çalıştığı alanda araştırma yapmayı isteyen hemşirelerin ise %53.1'i bu isteğin gerekçesi olarak daha iyi hizmet sunmayı ve mesleki gelişimi sağlamayı (Tablo. 3) ileri sürmektedir. Yapılan bir çalışmada da hemşirelerin uygulamalarını geliştirmek amacıyla araştırma yaptıklarını göstermektedir (Kuuppelomaki, Tuomi, 2003). Bu sonuçlar, klinik ortamda çalışan hemşirelerin araştırma yapma isteğinin altında hemşirelik uygulamalarının geliştirilmesi amacının yattığını göstermesi açısından önem taşımaktadır.

Hemşirelerin araştırma yapması gereken kişilere yönelik soruya verdikleri yanıtların (n:

287) ise %30.7 si araştırma konusunda eğitim alanlara (Tablo. 4) işaret etmektedir. Bu yanıtların %22.6'sı ise hemşireleri söylerken hemşire-akademisyen işbirliğini belirten yanıt yüzdesi sadece %2.5 oranında kalmıştır. Hemşirelerin araştırma yapılmasında eğitimin gerekli nitelik olarak görmesi önemli bir sonuç oluşturmaktadır. Çünkü, ilgili literatür de araştırma yapma bilgi ve becerisinin kazanıldığı temel hemşirelik programlarının hemşireden beklenen araştırmacı rolde gerekli bir nitelik olduğunu önemle vurgulamaktadır (Hicks, 1993, 1995, 1996; Cooke, Green, 2000). Uygulama alanlarında çalışan hemşirelerle, eğitim kurumlarında yer alan akademisyen hemşirelerin araştırmalarda işbirliği içinde çalışmalarının hemşirelik bakımına olumlu etkisi gösterilmiştir. Bu çalışma bulguları arasında yer alan ve %22.6 oranında dile getirilen hemşire-akademisyen işbirliği hemşirelik uygulamalarının geliştirilmesi açısından önemli ve geliştirilmesi gereken bir işbirliği alanı olarak ele alınmalıdır. Bir çok gelişmiş ülke örneğinde klinikte çalışan hemşirelerin akademik hemşireler ile araştırma yapma konusunda işbirliği kurduğu ve bu işbirliğini geliştirici çalışmaların yapıldığı bilinmektedir (Traynor, Rafferty, 1999; Hinds ve diğerleri, 2000).

Araştırma kapsamında yer alan hemşirelerin (n:313) sadece %24.9'u araştırmaya katıldıklarını bildirmişlerdir (Tablo. 5) ve bu hemşirelerin %40'ı ise sadece veri toplama aşamasında yer aldığını belirtmiştir. Tsai'nin Çin'de yaptığı bir çalışmada, 264 hemşirenin %64 ünün araştırmalara katıldığı (Tsai, 2000), Avustralya'da yapılan bir çalışmada ise hemşirelerin %19'unun araştırmalara katılmadığı belirlenmiştir (Deans ve diğerleri, 1997). Bu çalışmada hemşirelerin araştırmalara katılma oranının %24.9 olması, diğer ülkelere göre araştırmalara katılan hemşire sayısının düşük olduğunu göstermektedir. Bu oranın düşük bulunmasına karşın, araştırmalara katılan hemşirelerin %40.9'unun veri toplama aşamasına katıldıklarını belirtmeleri ile birlikte

ele alındığında, araştırma kapsamındaki hemşirelerin araştırmalara katılma oranının daha düşük olduğu düşünülebilir. Çin’de yapılan bir çalışmada araştırmaya katılan hemşirelerin %54 ünün veri toplama aşamasına katıldığını ve %43 ünün ise araştırma önerisi hazırladığı saptanmıştır (Tsai, 2000). Finlandiya ‘da yapılan bir çalışmada ise 400 hemşirenin %38 inin başkalarının çalışmaları için veri topladığını bildirdikleri görülmektedir (Kuupplemoki, Tuomi, 2003). Bu çalışmalarından da görüldüğü gibi, bir çok ülkede hemşirelerin bir bölümü araştırmalara sadece veri toplama aşamasında katılmaktadır. Oysa, sadece veri toplama aşamasına katılma bir araştırma yapma ya da araştırmayı yürütme anlamına gelmemektedir. Ancak, bu çalışma kapsamında yer alan hemşirelerin %79.7 sinin temel hemşirelik eğitimlerinde araştırma eğitimi almamaları ile birlikte ele alındığında, araştırmalara katılma oranının (%24.9) olması, hemşirelerin bazılarının araştırmalara katıldığını ve bu katılımın veri toplama aşamasında yer aldığı düşünülmektedir.

Buna karşın, hemşirelerin tümüyle bir araştırmanın yürütülmesine (Tablo. 6) ilişkin durumları irdelendiğinde, yanıt veren hemşirelerin (n:129) sadece %32.6 sının tümüyle bir araştırmayı yürüttüğü görülmüştür. Bir araştırmayı tümüyle yürütmediğini belirtenlerin ileri sürdükleri nedenlere (n:28) bakıldığında ise, %49.9 oranında “yeterli bilginin olmaması ve bireysel güçlükler”in, %17.9 oranında “zaman olmaması”nın, %17.9 oranında ise “motive edici ortamın olmaması ve olanakların yetersizliği”nin yer aldığı görülmektedir. Avustralya’da yapılan bir araştırma sonucunda ise araştırmaya katılmayan hemşire oranı %19 iken, bu hemşirelerin katılmama nedeni olarak, %77 oranında zaman yokluğunu, %51 oranında bilgi eksikliğinden yakındığı, %43 ünün yeterli beceri sahibi olmadıklarını ve %34 ünün ise araştırma yapmayı hiç düşünmediklerini belirttikleri bulunmuş, bilgi ve zamanın araştırma yapmada önemli bir faktör

olduğu bildirilmiştir (Deans ve diğerleri, 1997). Yapılan bir çok çalışmada da hemşirelerin zaman eksikliği, araştırma yapma desteğinin olmaması ve yeterli düzeyde bilgi ve beceri sahibi olmadıklarını araştırma yapmama nedenleri olarak belirttikleri gösterilmiştir (Pettingil ve diğ., 1994; Marsh, Brown, 1992; Hicks, 1996; French, 2005). Hemşirelerin araştırma yapmama nedeni olarak zaman eksikliğini gösteren çalışmalar (Lacey, 1994; Hicks, 1993; McSherry, 1997; Dunn ve diğerleri, 1998, Nilsson, Kajermo ve diğerleri 1998; Davies ve diğerleri, 2002) yanında hekim desteğinin olmadığını belirten hemşireleri gösteren çalışmalar (Lacey, 1994; Rodgers, 1994, Dunn ve diğerleri, 1998; Parahoo, Mc Caughan, 2001; Oranta ve diğerleri, 2002) bulunmaktadır. Ayrıca yabancı dil sorunu nedeniyle ilgili literatürü okuma (Closs ve Cheater, 1994) yanında istatistiksel analizi anlamada güçlük çekildiğini (Funk ve diğerleri 1991a; 1995b; Dunn 1998) gösteren çalışmalar da hemşirelerin araştırma yapmada güçlük alanlarını göstermektedir.

Hemşirelerin (n:339) %62.8’i araştırma yapmak istediğini belirtirken (Tablo. 7) aynı oranda araştırma konusunda eğitim gereksinimi duydukları saptanmıştır. Bu oranın (%62.8), araştırmalara katılan hemşire oranına (%24.9) göre yüksek bulunması çalışmanın önemli bir bulgusunu oluşturmaktadır. Çünkü, araştırma yapma isteği ve bu konuda eğitim alma isteğinin yüksek olması hemşirelerin araştırma ile ilgilendiklerini göstermesi açısından olumlu bir gelişme olarak değerlendirilebilir. Danimarka ‘da yapılan bir çalışmada temel araştırma metodlarına ilişkin bir yıllık bir kursun hemşirelerin araştırmaya katılımlarını arttırdığı gösterilmiştir (Davies ve diğerleri, 2002; Adamsen ve diğerleri, 2003). Yapılan r çalışmalarda da araştırma sonuçlarının kullanılmasında, çalışma ortamının iklimi, desteği yanında zaman yetersizliği ile bilgi eksikliğinin önemli olduğu bildirilmiştir. Bir çok çalışma sonucunda ise hemşirelerin araştırma eğitimi düzeyinin sadece araştırma

bilgisini değil araştırmalara katılma üzerinde de etkili olduğunu vurgulamaktadır (Marsh ve Brown, 1992; Rodgers, 1994; Michel ve Sneed, 1995; Peary, 1995, Rodgers, 2000 a).

Bilimsel toplantılara katılma durumunun, araştırma yapma ve bu konuda eğitim alma isteğini (Tablo. 8) olumlu yönde etkilediği saptanmıştır. Benzer şekilde, hemşirelerin bilimsel yayın izleme durumlarının da, hemşirelerin araştırmaya katılma, tümüyle bir araştırma yürütme durumlarına olan olumlu etkisi belirlenmiştir (Tablo. 9). Bu bulgular, literatürde de belirtildiği gibi araştırmaların takip edilmesi, değerlendirilmesi ve sonuçlarının uygulama alanlarına yansıtılmasında önemli olan bilimsel yayın izlememe ve bilimsel kongre/sempozyumlara katılmanın, hemşirelerin araştırmalara olan ilgisini artırdığı ve hemşirelik mesleğinin gelişmesinde bilimsel düşüncenin yerleşmesindeki olumlu etkileri ile benzerlik göstermektedir (Smith, 1996; Gillibrand ve diğerleri, 2002). Bilimsel yayın okuma ve bilimsel toplantılara katılım, araştırma eğitiminde de önemli bir yöntem olarak ele alınmakta ve araştırma değerlendirme becerisinin geliştirilmesindeki yeri önemle vurgulanmaktadır (Polit, Hungler, 1997).

Bu çalışmada, hemşirelerin araştırmaya katılma durumlarının da, araştırma yapma ve araştırma eğitimi alma isteğini olumlu yönde etkilediği saptanmıştır (Tablo. 10). Bu bulgu hemşirelerin araştırmalara katılmalarının araştırma yapma ve bu konuda eğitim desteği duymalarında etkili olduğunu göstermektedir. Yapılan çalışmalar sonucunda da, araştırma yapan hemşirelerin hekimlerden ve hemşirlik yönetimlerinden destek aldığı, eğitim ve desteğin hemşirelerin araştırmalara katılmalarında olumlu etkisi gösterilmiştir (Hundley ve diğerleri, 2000; Oranta ve diğerleri, 2002; Kuupplemakı, Tuomi, 2003). İsveç'te yapılan diğer bir çalışmada da, araştırma eğitiminin hemşirelerin araştırmalara katılmalarındaki olumlu etkisi gösterilmektedir (Björkström, Hamrin, 2001).

SONUÇ

Bu araştırma sonucunda, hemşirelerin çoğunluğunun, hemşirelik araştırmalarına ilişkin olumlu görüş içinde bulunduğu saptanmıştır. Hemşirelerin araştırmalara katılımlarının düşük olduğu ve araştırmalara çoğunlukla veri toplama aşamasında katıldıkları belirlenmiştir. Hemşirelerin çoğunluğunun araştırma yapma ve bu konuda eğitim isteğinde bulunması da bu çalışmanın önemli sonuçları arasında yer almaktadır. Hemşirelerin bilimsel yayın izleme ve bilimsel toplantılara katılma oranının düşük olmasına karşın bilimsel yayın izleme, bilimsel toplantılara katılma, araştırmayı yürütmenin; araştırma yapma ve eğitim alma isteğini olumlu yönde etkilediği görülmüştür. Araştırmalara katılmama nedenleri arasında zaman eksikliği ve araştırma bilgisinin yetersizliği yanında çalışma ortamında hemşirelik araştırmalarına destek gösterilmemesi yer almaktadır. Bu çalışmada elde edilen sonuçların, diğer ülkelerde yapılan çalışmalarda gösterilen sonuçlar arasında benzerlik bulunması, hemşirelerin hemen hemen her ülkede hemşirelik araştırmalarına ilişkin benzer görüş içinde olduğunu, araştırmalara katılım biçimlerinin ve eğitim gereksinimlerinin aynı olduğunu ortaya koymaktadır. Yapılan bu çalışma sonuçları doğrultusunda; hemşirelerin hemşirelik araştırmalarına ilişkin olumlu görüşlerinin daha da geliştirilmesi, araştırmaların takip edilebilmesi için olanakların geliştirilmesi önerilmektedir. Hizmet içi eğitim programlarında, bu amaçla hemşirelik araştırmalarını okuma ve tartışma saatlerini düzenlenmesi, bu değerlendirmelerin nasıl yapılabileceğinin alt yapısını oluşturan temel araştırma metodolojisine ilişkin eğitim programlarının düzenlenmesi gerekmektedir. Ayrıca, hemşirelerin aktif olarak, hemşirelikte araştırma yapmalarını sağlayıcı bir yöntem olarak hastaneler ile akademik alanlarının işbirliği içinde hemşirelik bakımını geliştiren çalışmalar yapması önemle ele alınmalıdır. Tüm bu önerilerin anlam kazanabilmesi için araştırma

eğitimi, araştırma kapsamında yer alan hemşirelerin eğitim düzeyleri ve kendilerinden beklenen araştırmalara katılım düzeyleri göz önüne alınarak düzenlenmesi ve bu eğitim sonuçlarını gösteren araştırmaların yapılarak sonuçlarının değerlendirilmesi önerilmektedir.

Araştırma Desteği ve Teşekkür

Bu çalışma, Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Derneği (HEMAR-G) tarafından desteklenmiştir. HEMAR-G nin Araştırma Komisyonunda 2000 yılında görev alan komisyon üyelerinden, Oya Nuran Emiroğlu(Başkan), Nimet Karataş, Ümit Seviğ, Kafıye Eroğlu, Füsün Terzioğlu, Hayriye Ünlü, Hülya Deniz Bulut, Naile Bilgili, Mediha Subaşı, Sevinç Kutlutürkan, Ayişe Karadağ, Sabire Yurtever, Sevgisun Yılmaz Kapusuz bu çalışmanın tasarımında, soru kağıdının geliştirilmesinde ve verilerin toplanması aşamasında görev almışlardır. Çalışmaya katkılarından dolayı tüm komisyon üyelerine ve araştırmaya katılan tüm hemşirelere teşekkür ederiz.

Yazarların Çalışmaya katkıları: Verilerin değerlendirilmesi (ONE; HÜ; FT; HDB)

Araştırma raporunun yazılması (ONE)

KAYNAKLAR

- Adamsen,L; Larsen,K; Bjerregaard,L; Madsen JK (2003) Danish research -active clinical nurses overcome barriers in research utilization. Scand J Caring Sci.17:57-65.
- Akinsaya,JA (1994) Making rsearch useful to the practising nurse. J Adv Nurs.19:174-179.
- Aksayan,S; Emiroğlu,ON(1999) Hemşirelik araştırma raporlarının yöntem sunumu açısından değerlendirilmesi. Hemşirelik Araştırma Dergisi,1(1):41-46.
- Aksayan,S; Emiroğlu,ON (2002) Araştırma tasarımı(Ed:Erefe,İ) Hemşirelikte Araştırma, İlke, Süreç ve Yöntemleri. Hemar-G Yayını, Odak Ofset, Ankara..
- Ax,S; Kincade,E (2001) Nursing students' perceptions of research: usefulness, implementation and trainig. J Adv Nurs, 35:161-170.
- Bayık,A(2002) Hemşirelik disiplini ve araştırma (Ed: Erefe,İ) Hemşirelikte Araştırma, İlke, Süreç ve Yöntemleri. Hemar- G Yayını, Odak Ofset, Ankara.
- Berggren,A (1996) Swedish midwives' s awarwnwss of attitudes to and use of selected research findings. J Adv Nurs. 23:462-470.
- Björkstöm,M E; Hamrin, E K F (2001) Swedish nuses' attitudes towards research and development within nursing. J Adv Nurs. 34(5): 706-714.
- Björnsdottr,K(2001) Language, research and nursing practice. J Adv Nurs, 32(2):159-166.
- Burrows,D; McLeish,K (1995) A model for research-based Practice. J Clin Nurs,4: 243-247.
- Camiah,S(1997) Utilization of nursing research in practice and application strategies to raise research awareness amongst nurse practitioners: a model for success. J Adv Nurs.26: 1193-1202.
- Closs,JS; Cheater,FM(1994) Utilization of nursing research: culture,interest and support. J Adv Nurs. 19(4):762-773.
- Cooke,A; Green,B (2000) Developing the research capacity of departmenets of nursing and midwifery based in higher education: a review of the literature. J Adv Nurs, 32(1); 57-65.
- Davies,J; Heyman,B; Bryar,R; Graffy,J; Gunnell,C; Lamb,B; Morris,L (2002) The research potential of practice nurses. Health and Social Care in the Community.10(59.370-381.
- Deans,C; Lea,D; Geyer,R(1997) Nursing research down under. Journal of Psychosocial Nursing,35.25-31. Aktaran RoxburghM(2006) An exploration of factors which constrain nurses from research participation. J Clin Nurs.15: 535-545.
- Dunn,V; Crichton,N; Roe,B; Seers,B; Williams, K (1998) Using research for practice: a UK experience of the Barriers Scale. J Adv Nurs.27: 1203-1210.

- Emiroğlu,ON (2004) Türkiye’de hemşirelik araştırmalarının tarihsel gelişimi,II.Ulusal Hemşirelik Araştırma Sempozyumu,8-10 Nisan2004,Ankara,Sempozyum Kitabı,s.83.
- French,B (2005) The process of research use in nursing. *J Adv Nurs*.49(29):125-134.
- Funk,SG; Champagne,MA, Wiese,RA; Tornquist,EM(1991) Barriers: the barriers to research utilization scale. *App Nurs Res*,4:39-45.
- Funk,SG; Tornquist,EM; Champagne,MT(1995) Barriers and facilitators of research utilization: an integrative review. *Nurs Clin of North Amer*,30:395-407.
- Funk,SG; Champagne,MT; Tornquist,EM; Wiese,R (1998) Administrators’ views on barriers to research utilization. *App Nurs Res*. 8. 44-49.
- Gardner,G; Gardner,A; Proctor,M (2004) Nurse practitioner education: a research -based curriculum structure. *J Adv Nurs*. 47(2): 143-152.
- Gillibrand,W P; Burton,C; Watkins,GG (2002) Clinical networks for nursing research. *Int Nurs Review*. 49.188- 193.
- Glacken,M; Chaney,D (2004) Perceived barriers and facilitators to implementing research findings in the Irish practice setting. *J Clin Nurs*. 13:731-740.
- Green,S; Houston,S (1993) Promoting research activities: institutional strategies. *App. Nurs. Res*,6:97-98.
- Hicks,C (1993) A survey of midwives’ attitudes to, and involvement in research:the first stage in identifying needs for a staff development programme. *Midwifery*, 9:51-67. Aktaran: Kuuppelomaki,M& Tuomi,J(2003) Finnish nurses’ views on their research activities. *J Clin Nurs*, 12: 589-600.
- Hicks,C (1995) The shortfall in published research: a study of nurses’ research and publication activities. *J Adv Nurs*.21;594-604.
- Hicks,C (1996) A study of nurses’ attitudes towards research: a factor analytic approach. *J Adv Nurs*.23; 373-379.
- Hinds,PS; Gattuso,J; Morrell,A (2000) Creating a hospital-based nursing research fellowship program for staff nurses. *J Nurs Adm*.30(6): 317-324.
- Howarth,ML; Kneafsey R (2005) The impact of research governance in healthcare and higher education organizations. *J Adv Nurs*.49(&): 675-683.
- Hundley,V; Milne,J; Leighton-Beck,L; Graham,W; Fitzmaurice,A (2000) Raising research awareness among midwives and nurses: does it work?. *J Adv Nurs*. 31(19.78-88.
- Kajermo,KN; Nordström, G; Kruebrant,A; Björvel,H (2000) Perceptions of research utilization: comparisons between health care professionals, nursing students and a reference group of nurse clinicians. *J Adv Nurs*.31(1): 99-109.
- Kirby,S(2004) A historical perspective on the contrasting experiences of nurses as a research subjects and research activists. *Int J Nurs Prac*.10:272-279.
- Kuuppelomaki,M; Tuomi,J (2003) Finnish nurses’ views on their research activities. *J Clin Nurs*.12:589-600.
- Kuuppelomaki, M; Tuomi, J (2005) Finnish nurses’ attitudes towards nursing research and related factors. *Int J Nurs Stud*.42(2): 187-196.
- Lacey,E.A (1994) Research utilization in nursing practice- a pilot study. *J Adv Nurs*,19: 987-995.
- Lee,M B, Tinevez,L; Saeed,I(2002) Linking research and practice: participation of nurses in research to influence policy. *Int Nurs Review*.49.20-26.
- Lengacher,C A; Wabe,P R (1992) A collaborative process and framework for nursing research. *Nursing Connection*. 584):59-66.

- Marsh, GW; Brown TL (1992) The measurement of nurses' attitudes towards nursing research and the research environment in clinical settings. *J Clin Nurs*.1:15-22.
- McCaughan, D; Thompson, C; Cullum, N; Sheldon, T; Trevor, A; Thompson, D (2002) Acute care nurses' perceptions of barriers to using research information in clinical decision-making. *J Adv Nurs*,39(1):46-60.
- McCleary, L; Brown, G T (2003) Barriers to paediatric nurses' research utilization. *J Adv Nurs*.42(4): 364-372.
- McKiel, E; Dawe, U (1991) Hospital-based nursing research programs: a requirement for progress. *Can. J Nurs Adm*.4(3):26- 27.
- McSherry, R (1997) What do registered nurses and midwives feel and know about research? *J Adv Nurs*,25: 985-998.
- Medoff-Cooper, B; Lamb, A H (1989) The clinical specialist-staff nurse research team: a model for clinical research. *Clin Nurse Spec*.3819.16-19.
- Michel, Y; Sneed, NV (1995) Dissemination and use of research findings in nursing practice. *Journal of Professional Nursing*.11: 306-311.
- Aktaran, Roxburgh, M (2006) An exploration of factors which constrain nurses from research participation. *J Clin Nurs*.15:535-545.
- Nilsson Kajermo, K; Nordström, G; Kruscbant, A; Björvall, H (1998) Barriers to and facilitators of research utilisation, as perceived by a group of registered nurses in Sweden. *J Adv Nurs*,27:798-807.
- Ogissio, T (1994) Nursing research training and career development around the world. (Aktaran) Freshwater, D (2003) Understanding and implementing clinical nursing research. Erişim Adres: www.1cn.ch/resnet.htm
- Oranta, O; Routasalo, P; Hupli, M (2002) Barriers to and facilitators of research utilization among Finnish registered nurses. *J Clin Nurs*.11:205-213.
- Parahoo, K (1999) A comparison of pre-project 2000 and project 2000 nurses' perceptions of their research. *J Adv Nurs*. 29(1):237-245.
- Parahoo, K (2000) Barriers to and facilitators of research utilization among nurses in northern Ireland. *J Adv Nurs*.31(1):89-98.
- Parahoo, K; McCaughan, EM (2001) Research utilization among and surgical nurses: a comparison of their self reports and perceptions of barriers and facilitators. *J Nurs Manag*, 9: 21-30.
- Pearey, PA (1995) Achieving research-based nursing. *J Adv Nurs*.2: 33-39.
- Pettingill, M.M; Gillies, D.A; Clark CC (1994) Factors encouraging and discouraging the use of nursing research findings. *Image*.26;143-147.
- Polit, D ve Hungler, B (1997) *Nursing research, principles and methods*. Lippincott Company, Philadelphia.
- Raudonis, BM; Acton GJ (1997) Theory-based nursing practice. *J Adv Nurs*,26:138-145.
- Renner, C (1989) Researching research: a method for promoting positive attitudes. *Appl Nurs Res*.2 (1):2-5.
- Retsas, A (2000) Barriers to using research evidence in nursing practice. *J Adv Nurs*,31: 599-606.
- Rodgers, S E (1994) An exploratory study of research utilization by nurses in general medical and surgical wards. *J Adv Nurs*.20: 901-911.
- Rodgers, S E (2000 a) A study of the utilization of research in practice and influence of education. *Nurs Educ Today*. 20: 279- 287.
- Rodgers, S E (2000 b) The extent of nursing research utilization in general medical and surgical wards. *J Adv Nurs*.32(1):182-193.
- Rolfe, G (1996) Going to extremes: action research, grounded practice and the theory-practice gap in nursing. *J Adv Nurs*,24: 1316-1320.

- Rosswurm,MA Larrabee,JH (1999) A model for change to evidence-based practice. *J Nurs Scholar*,31(4): 317-322.
- Smith,JP (1996) The role of nursing journals in the advancement of professional nursing. *J Adv Nurs*. 23:12.
- Sheil,E P; Crain,H (1992) Report of an innovative research program for baccalaureate nursing students. *J Nurs Edu*.31(8):381-393.
- Sitzia,J (2001) Barriers to research utilization: the clinical setting and nurses themselves. *European J Oncol Nurs*,5(3):154-164.
- Stetler,CB; Di Maggio,G (1991) Research utilization among clinical nurse specialist. *Clin Nurs Specialist*,5;151-155.
- Tsai, S-L (2000) Nurses' participation and utilization of research in the Republic of China. *Int J Nurs Stud*,37;435-444.
- Traynor,M; Rafferty,A M (1999) Nursing and the research assessment exercise:past,present and future. *J Adv Nurs*.30(1):186-192.
- Veeramah,V (1995) A study to identify the attitudes and needs of qualified staff concerning the use of research findings in clinical practice with mental care settings. *J Adv Nurs*,22;855-861.
- Wells,N; Baggs,JG (1994) A survey of practicing nurses' research interests and activities. *Clin Nurs Specialist*,8;145-151.
- Upton,D (1999) How can we achieve evidence-based practice if we have a theory- practice gap in nursing today? *J Adv Nurs*,29:549-555.